

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

TÜRKONFED BAŞKANLAR KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

5 Haziran 2009

Ankara

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Değerli TÜRKONFED üyeleri sizinle tekrar bir araya gelmekten büyük mutluluk duyuyorum.

Son toplantımızdan bu yana geçen sürede gerek dünyada gerek ülkemizde ekonomik ve siyasi konularda önemli gelişmeler yaşandı. Bunlarla ilgili görüşlerimi sizinle paylaşarak hep birlikte Türkiye'nin önümüzdeki kritik dönemde çizeceği yolun ne olması gerektiğini tartışmak istiyorum.

Türkiye'nin sanayicileri ve işinsanları olarak dünyayı sarsan büyük küresel krizin etkilerini biz de yoğun şekilde hissediyoruz. Ülkemizin bu krizden en az hasarla çıkması için görüş ve değerlendirmelerimizi oluşturarak, bunları kamuoyu ve hükümetimizle de paylaşmamızın bir görev olduğuna inanıyorum.

Ancak kısa vadede bu krizin atlatılması için atılacak adımları tartışırken kriz sonrasını da ihmal etmememiz gerektiğini düşünüyorum. Krizin ardından şekillenecek dünyayı doğru anlamak ve bu dünyada Türkiye'nin nasıl bir yer alacağını tartışmak da bu nedenle gündemimizin birinci maddesi olmalıdır.

Bu hazırlıkları yapmadığımız takdirde geleceğin fırsatlarından potansiyelimiz ölçüsünde yararlanamama riskini taşıdığımızı düşünüyorum. Çeşitli tahminler, bu yıl için Türkiye ekonomisinin yüzde 3-5 aralığında küçülmesini öngörmektedir.

2001 yılındaki yeniden yapılanmanın ardından sağlam temellere oturan ve zehirli varlıklara pek bulaşmamış Türkiye bankacılığının finansal krizden fazla etkilenmediği doğru. Ancak krizin heybeti karşısında kredi mekanizmalarının yeterince sağlıklı çalıştığını söylememiz de mümkün değil.

Küçülmenin doğal sonucu olarak ithalatımız ihracatımıza göre daha fazla daraldı ve cari açığımız hızla düştü. Buna bağlı olarak döviz kurları, sonbahardaki bir sert yükselmeden sonra genelde istikrarlı kaldı. Öte yandan ihracat pazarlarımızdaki küçülmenin çok belirgin ve dış ticaret dengesinde belirleyici olmaya devam edeceğini unutmayalım.

Değerli katılımcılar,

Kriz öncesi hissedilmeye başlanan kamu dengesizliği krizle birlikte kontrol edilmesi daha zor bir şekle ulaşmıştır. Bu gevşek maliye politikası tercihinin sonuçlarıyla bir süre daha yaşamak zorunda kalabiliriz. Bu sorunun aşılmasının tercümesi de, Türkiye'nin uzun dönemde düşük büyüme hızlarına mahkum olmasıdır.

1990ların –özellikle ikinci yarısında- olduğu gibi bankacılık sistemi kaynaklarının kamuyu finanse etmesidir. Bir başka deyişle, özel sektörün yatırım kaynaklarının kurumasıdır.

Değerli katılımcılar,

Önümüzdeki sorunları aşmak için iki aşamalı bir yaklaşım benimsememiz gerektiğine inanıyoruz. Birinci aşamada krizle mücadelede şu ana kadar yapılanların yeterliliğini doğru analiz etmeliyiz. Ardından maliye ve para politikalarındaki bu genişlemenin sürdürülüp sürdürülmeyeceğine ya da daha ne kadar sürdürülebileceğine karar vermek gerekiyor.

Yani talep tetikleyici politika yaklaşımını nasıl ve ne zaman terk edeceğiz. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, maliye ve para politikaları uzun dönemli büyümeyi tek başlarına sağlayamaz!

Aslolan, Türkiye'nin uzun dönem büyümesini, refahını ve istikrarını piyasa ekonomisi ve rekabet politikaları ışığında sağlayacak bir stratejinin tespiti ve uygulanmasıdır.

AB'ye uyum sürecini bu stratejiye bağlayarak düşünmek anlamlı olacaktır. Bu stratejinin oluşturulmasına ve gerekli politikalar demetinin şekillenmesine katkıda bulunmak amacıyla değerlendirme ve önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Öncelikle, dün Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan yatırım ve istihdam teşvik paketi bir süredir hükümetin sivil toplum örgütleriyle paylaştığı ve geniş görüş alışverişi imkânı tanıyarak geliştirdiği bir düzenlemedir. Anlaşılmaktadır ki paket, Türkiye'nin Gümrük Birliği ve DTÖ taahhütleri de göz önünde dikkate alarak hazırlanmış bir düzenlemedir.

Özellikle aktif işgücü politikalarıyla, yapısal işsizlikle mücadele gerçekten son derece yerinde ve uzunca süredir tartışılan bir konuydu. Bu düzenleme işsizliğin yaratacağı sosyal huzursuzluğu sınırlayacak ve gençlerin edinmiş olduğu tecrübe ışığında iş bulma olanaklarını kolaylaştıracaktır diye düşünüyoruz. Paketin büyümenin önünde önemli bir yapısal engel oluşturan bölgesel kalkınma farklarının azaltılması yönünde de katkı sağlayacağını ümit edebiliriz.

Krizle mücadele ile başlayıp, bu paketle de doğal olarak artması muhtemel bütçe açıklarının yönetimi herhalde önümüzdeki dönemin en önemli sorunu olarak karşımızda durmaktadır. Bir yandan daralmayı kontrol etmek, öte yandan bütçenin finansmanını ekonominin itibarını koruyacak şekilde geliştirmek gerekecektir. Bunun son derece güç olduğunun farkındayız.

Bu aşamada, yeni büyüme sürecinin finansmanı konusunda iç ve dış tasarrufların ne şekilde oluşturulacağı konusunu açıklığa kavuşturmak gerekir diye düşünüyoruz. Bu konunun da açıklığa kavuşması ile birlikte yeni bir büyüme modelinin önemli bir blokunu tamamlamış olacağız.

Teşvikler olumlu bir adımdır. Krizi aşmak için maliye politikasının genişlemesi konusundaki görüşlerimizi TÜSİAD olarak daha önce de ifade etmiştik. Ancak bu durumun sürdürülebilirliği konusunda çekincelerimiz bulunmakta. Eğer bankacılık sektörü hazinenin borçlanmasını finanse ederse, kaynağın reel sektöre nereden geleceğine dair sorulara cevap bulmamız gerekir. Yapısal olarak iç tasarrufumuzun azlığını da göz önünde bulundurduğumuzda, yüksek büyüme için kaynağa nereden ulaşacağız? Bunlar önümüzdeki dönemde cevaplamamız gereken ana sorulardır.

Yeni büyüme modelinin tam olarak bir bütünlüğe ulaşabilmesi için; defalardır sizlere paylaştığımız ve mikro reformlar dediğimiz bazı konuları yeniden gündeme getirme ihtiyacı hissediyoruz.

- Şirketlerimizin elverişli koşullarda finansmana erişimini kolaylaştırmayı sağlayacak olan mali derinleşme politikaları,
- firma ölçeklerinin optimal düzeye ulaşması için şirket birleşme ve devralmalarının teşviki,
- enerji piyasalarının liberalleştirilmesi,

- enerji arz güvenliğinin hem arzın çeşitlendirilmesi hem de yurtiçi arz kapasitesinin artırılması suretiyle sağlanması,
- inovasyon kapasitesini geliştirmeyi ve teknoloji üretimini ve seçiminin ödüllendirilmesi,
- eğitimin, iş gücü talebine duyarlılığının geliştirilmesi,
- kalifiye iş gücünü artıracak ve vasıf uyumsuzluğunu en aza indirecek meslek eğitimi ve yüksek öğretim plan ve politikalarının geliştirilmesi,
- hem iç hem de dış rekabet koşullarını son derece olumsuz etkileyen kayıt dışı ekonomiyle samimi ve somut mücadele

bu unsurlar büyüme modelinin önemli bir ayağını oluşturacaktır diye düşünüyoruz.

Böylelikle, yüksek ve sürdürülebilir büyümeyi belirleyecek olan rekabet alt yapısı da sağlanmış olacaktır. Geleceği kurmaya yönelik bu adımları atabilmek için kamu kesimi dengesizliklerinin yarattığı belirsizliklerden kurtulmak zorundayız.

Değerli katılımcılar,

İçinde bulunduğumuz krizi aşmanın ve yüksek büyümeyi sağlamanın iki unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlardan ilki büyümenin finansmanının nereden ve nasıl sağlanacağını bilmemizdir. İkincisi ise, rekabet ortamını yaratmaya yönelik reformlardır. Bunların dışında, şimdi sizleri daha uzağa, sürdürülebilir büyüme kapsamında bizi gelecekte bekleyen konulara bakmaya davet ediyorum.

Gelecekte Türkiye sanayii rekabetçiliğini korumak için iklim değişikliği konusunun ekonomik önemine dikkat etmek durumunda kalacaktır. Ekonomik büyüme, enerji arz güvenliği ve iklim değişikliğiyle mücadele giderek birbirine eklenmiş süreçler haline gelecektir. Geleceğin büyüme alanlarını çevreyi kollayan sanayiler ve bu sanayilerin kullanacağı yenilenebilir enerji seçenekleri belirleyecektir.

ABD'nin ekonomik programına ve uzun vadedeki hedeflerine baktığımızda ortaya çıkan tablo açıktır. ABD ekonomik geleceğini alternatif enerji kaynaklarını geliştirme, yeni ve çevreye zarar vermeyecek üretim teknolojileri yaratma ve bunlar için gerekli nitelikli işgücünü üretme üzerine kurmaktadır. Geleceğin dünyasında iklim değişikliğiyle mücadele bağlantılı konular karlılığı ve ekonomik canlılığı doğrudan etkileyecektir.

Dünya Bankası eski başekonomisti ve İngiltere hükümeti için bir rapor hazırlayan Sir Nicholas Stern, bakın ne diyor: “Uygun bir harmanlamayla yürütülecek politikalar geliştirilirse, iklim değişikliği ile mücadele ekonomiyi canlandırmak üzere oluşturulmuş mali paketlerin önemli bir parçası haline gelebilir.”

Çin bile bu konunun önemine ve rekabetteki değerini anlamaya başladı. Bu yılın sonunda Kopenhag'da yapılacak çevre zirvesi bu nedenle dikkatle izlememiz ve kararlarını iyi incelememiz gereken bir toplantı olacaktır.

Türkiye bir yandan yeni dönemin önde gelen enerji nakil yollarından birisi olma durumundadır. Ülkemiz, Batı ülkelerinin enerji talebinin karşılanması ve Rusya dışında kaynak ve yol bulmaları, kısaca enerji güvenliği açısından birinci derecede bir role sahiptir.

Buna bağlı olarak Irak, Katar, Mısır gazlarının dünya ve özellikle Batı piyasalarına erişiminde de rol oynayacaktır. Kendi enerji tedarik kaynaklarını da bu şekilde zenginleştirecektir. Kısacası Türkiye ekonomisinin stratejik geleceğinde enerji hatırı sayılır bir rol oynayacaktır.

Diğer yandan yukarıda da değindiğim gibi fosil enerji kaynaklarına alternatif kaynaklar bulunması çabaları, iklim değişikliği ile verilecek mücadeleye verilecek öncelik de artacaktır. Bunu gözönünde bulundurmak ve Türk sanayicileri olarak yeni döneme uyum sağlamak için tedbirlerimizi almaya başladık.

Devletten de yeni konjonktürün gerektirdiği adımları atmak üzere kendi çalışmalarını başlatmasını, iklim değişikliğiyle mücadeleyi destekleyici bir sistem geliştirmesini bekleyeceğiz. Bütün bunları yapabilmemiz için içeride istikrarlı, barışçı, geleceğe yönelik söylem ve plan üreten bir siyasi yapımızın olması şarttır.

Türkiye'nin bence gerginleşme ve kutuplaşmayla kaybedecek zamanı ve enerjisi yoktur. Böylesi bir ortamın sürmesi dünya yarışında geride kalmamıza ve önemli toplumsal refah kayıplarına yol açacaktır.

Özlediğimiz tablo farklı fikirlere saygı gösterilmesi ve düşünceden düşünce üretmenin yolunun kapanmamasıdır. Bunun için de önşart karşılıklı güven ortamı ve bunu yaratacak karşılıklı saygı, tahammül ve açıklıktır. Ülke olarak geleceğe yönelik siyasal yapılanmamızı, bugünkü krizi ne ölçüde derin olursa olsun AB üyelik perspektifiyle gerçekleştirebileceğimize de inanıyorum.

21. yüzyılda hala terörizmle uğraşmak zorunda kalmamız bir diğer talihsizliktir. Toplumumuz terörle ve şiddet ile muhatap olmaktan bitap düşmüştür. Demokratik sistemin her şeye rağmen derinleştiği bir ortamda şiddet yoluyla siyasal mücadele yapılmasının kabul edilmesi mümkün değildir.

Ancak bugüne dek olduğu gibi terör bitmeden Kürt meselesine yönelik ekonomik, sosyal ve kültürel çözüm arayışlarını tartışmamak da gerçekçi değildir. Türkiye'nin ortasında bulunduğu bölgelere yönelik yapıcı yaklaşımını çok önemsiyorum. Komşularla sıfır sorun politikasının Türkiye'ye yarar sağladığını görüyor ve destekliyorum.

Sözlerime son verirken bir kez daha kısa vadedeki sorunlarımızı çözme çabalarıyla uzun vadede Türk sanayisinin ve ekonomisinin nasıl bir yapılanma içinde olması gerektiği konularını birlikte tartışmaya sizi davet etmek istiyorum. Küreselleşme arada duraklama yaşasa da sürecektir.

Küreselleşmenin dinamiklerinden pay almak, yeni iş bölümünde iyi bir konumda bulunmak için geleceğin eğilimlerini doğru okumamız, dikkatle izlememiz gerekecek. Bunu yapacak donanıma sahip olduğumuzu düşünüyorum. O nedenle de hepinizi bugünkü tablonun yaratabileceği karamsarlıktan sıyrılarak geleceğe umutla bakmaya davet ediyorum.

Hepinize teşekkür ederim.